Контрольный экземпляр

Массе а мехий пропетареш, вІашагІкхетаг

СССР

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деза ★ ШОАТТА, 16 АВГУСТ, 1986 ШУ. ★ № 98 (7289). ★ Мах 3 кеп.

ХІаънгучул дичъ шу хьалха, Советски Экнарс гІуданех дав а баьккха цІабакъкачуа тІеэхьаГІа Гудермески медицински инструментий заводе балха баьккар шолбав ежарий, комсомольцан Сачнигіар Михаили Иваин. Шоай къхьегама нижъ дІабодабар цар инструменталыи цехе шлифовальщикий ученицаш болаш. Доаццача хана толамца нараерзайир цар шоаш Іомаеи йола балха говзал. Даим дисциплІна дика йолаш, хІара бетта планаш 125—130 процент ихоачаллеи хІдарех колдекуве тІоаГІа довархІаши сиЙдеши ба уж. Иштта дика къхьегаш ва цар новкъост шлифовальщик, коммунистически къхьегама ударник Чуб Владимир а.

СУРТА ТІА: (ъърдекъара ъьттехьа) шлифовальщикаш М. Сачни, В. Чуб, И. Сачни.

С. ХУГАЕВА сурт.

● *Доакъар шортта хилийтара*

Цхьан шераи ах шераи лаьрхІа

Хьайбаш доакъарца дикагІа Іалашдара Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхозе унх шера дукхагІа дІайийнай люцерна, хъажкІаш, кхы тайна культурех. Масала, люцерна лелаю 900 гектара тІа, силосаи мошаца доакъараи лаьрхІа 1000 гектара тІа хьалхе эхьажкІаш.

Доакъара лаьрхІа йола культураш хьалкхееш ба колдективни подрядагІа къхьегаш бола механизатораш.

— Аьла лаьрхІа хІаъа диазлагІа люцерна хьакхе йолаяЙ оаха. Унх август бетта кхоалагІча декаде силос кийчъера чуэца йолаеш. Цы моша хьажкІаш а,— йоаз совхоза директора Бейов Мурада.

Механизатораша дика хьувкъаьлча культурех доакъар кийдеш а директора заместителла Гәреев Закреча кулгалду мехотряд. Цунга я янабола Е-281 яха комбайнаш, стогометателаш, конвеераш, трактораш, ахы тайна техника. Цо таро хулийт кхаьча ьъина доакъар а культураш тІехьа па йоалийтаеш чуийца яха. 14 август хьатІаотташ 1500 тонн гаргта йолаш 3000 тонн совгІа чаи кийчдаьд мехотрядо. Цул совгІа, цун болхлоина хІара дийнаьца 150—160 тонна яхкай тІара моша доакъар а хьатІадаьх фермашка кхоабаш долча хьайбашта.

— Дика хьувкъаьш йоагІа силосе лаьрхІа дІайийнаь хьажкІаш а. — йоаз совхоза партКома секретара Бата Заурбек Хьасана. — 1000 гектарах хІаране тІара 200—220 центнер моша доакъар даргде. Цу хьажкІех 20 эзар тонн силос кийчъерьга. Цареп совгІа 2700 гектара тІа ялата лаьрхІа хьалкхеева хьажкІий кхаш тІара а 10 эзар тонн гаргта доакъар дакхка лерхІаш да тхо. Иштта цІанагІа хила доагІачуа дукхагІа дІайийнай люцерна, хьажкІаш, кхы тайна культурех. Масала, люцерна лелаю 900 гектара тІа, силосаи мошаца доакъараи лаьрхІа 1000 гектара тІа хьалхе эхьажкІаш.

Къхьегаш бонкха терках тІабахийтаб дикал лакха йолаш доакъар хилийтаре. Ерриге йол цхьоалагІча классата я. Иштта дика хургйолаш чуйолла лерхІаш да силос а. Цун дикал лакхъера сопхоза говзалучаша шоай яхаьнца хьалъъьй консерванташ еттаргйола агрегат. Иштта, хІоара чу йоллача хина цун ІдьхІара ма алийтара шиЙ къхьегаш низи ехо па беш къхьегаш я из. Цудухьа тІаийла социалистически деказаш тІехихоачашдеш чакхбаьккар цо ІдабаХа ворхІ бутт. Цу юкъа шечъхьалхеен планаш совгІа объединене болхлоша потребителашка ехнар 477 эзар сома маьха продукци. Хіаъа отгабаьча боарамаш дукхагІа арахийнай 143 эзар сома маьха товарни продукци, 180 эзар сом мах бола нормативно - цІена продукци. Лоаххьабьб уж поставкаш ира договорни деткаех я.

Объединене арахецача ворхІ тайнарча электрофотографически машинашта, цІилиндраШта паччахьалхеен дикала Знак ешнай. Ерига ухасза арахецача продукцеш 34,2 процент лаккерча категорегІа я.

Доакъараи шортта хилийтара

Цхьан шераи ах шераи лаьрхІа

Хьайбаш доакъарца дикагІа Іалашдара Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхозе унх шера дукхагІа дІайийнай люцерна, хъажкІаш, кхы тайна культурех. Масала, люцерна лелаю 900 гектара тІа, силосаи мошаца доакъараи лаьрхІа 1000 гектара тІа хьалхе эхьажкІаш.

Къхьегаш бонкха терках тІабахийтаб дикал лакха йолаш доакъар хилийтаре. Ерига йол цхьоалагІча классата я. Иштта дика хургйолаш чуйолла лерхІаш да силос а. Цун дикал лакхъера сопхоза говзалучаша шоай яхаьнца хьалъъьй консерванташ еттаргйола агрегат. Иштта, хІоара чу йоллача хина цун ІдьхІара ма алийтара шиЙ къхьегаш низи ехо па беш къхьегаш я из. Цудухьа тІаийла социалистически деказаш тІехихоачашдеш чакхбаьккар цо ІдабаХа ворхІ бутт. Цу юкъа шечъхьалхеен планаш совгІа объединене болхлоша потребителашка ехнар 477 эзар сома маьха продукци. Хіаъа отгабаьча боарамаш дукхагІа арахийнай 143 эзар сома маьха товарни продукци, 180 эзар сом мах бола нормативно - цІена продукци. Лоаххьабьб уж поставкаш ира договорни деткаех я.

Объединене арахецача ворхІ тайнарча электрофотографически машинашта, цІилиндраШта паччахьалхеен дикала Знак ешнай. Ерига ухасза арахецача продукцеш 34,2 процент лаккерча категорегІа я.

Яхьа дневник

Лаьрхlар кхоачашду

Вай республикерча производственни обЪединеешта кюъе яьрхача социалистически яьхе даим хьалха а латтаи, республикан экономин сийлен Удам тІа йоаззи чьаЙоагІарех цаІ я СССР 60 шу дизара цІерагІча Грозненски «Оргтехника» пІоизводственни объединене колдектив. Хьалхара моттиг дІахо а кавра па алийтара шиЙ хьюнари низи ехо па беш къхьегаш я из. Цудухьа тІаийла социалистически деказаш тІехихоачашдеш чакхбаьккар цо ІдабаХа ворхІ бутт. Цу юкъа шечъхьалхеен планаш совгІа объединене болхлоша потребителашка ехнар 477 эзар сома маьха продукци. Хіаъа отгабаьча боарамаш дукхагІа арахийнай 143 эзар сома маьха товарни продукци, 180 эзар сом мах бола нормативно - цІена продукци. Лоаххьабьб уж поставкаш ира договорни деткаех я.

Объединене арахецача ворхІ тайнарча электрофотографически машинашта, цІилиндраШта паччахьалхеен дикала Знак ешнай. Ерига ухасза арахецача продукцеш 34,2 процент лаккерча категорегІа я.

Деша дай бац

Уьк шера ворхІ бутт чакхбаьннаб. Мишта кхоачашду Грозненски шиЙни производственни обЪединене колдективно ше тІаийла декъаш? ОбЪединенерча бархІ цехахи биъ финалахи декъарех метел, ворхІ бетта задаеш а лоаххьалыи ворхІ коллектив.

Цудухьа договорни ностаньаш яра паччахьалхеен план кхоачаш ца еш йисай обЪединене коллектив. Цунна чуйоагІача цехашта, филиалашта юкъе эгара чІоагІарІа тІехьаюсачарех я ноь. Сулнев кертте латтача Веденски филиала коллектив. Товарни продукци арахецара ворхІ бетта план 80 процент мара кхоачашьыни цо. тІадиса паччахьалхеен декъар 51 эзар сома маьха продукци я.

Иштта ворхІ бетта план 95—96 процент мара кхоачаш ца еш йисар Габачаева Галина, Бадунов Алаудин вере латтача Новгородски филиалий. Суховлеенно Риммас, Козлова Верас, Яндарбиев Алхазура, Гочаева Ефалиэс кулгалдеча цехий коллективаш. Цар ІдабахаУа ворхІ бетта ара уа хенаш ІнсаР 111 эзар сом мах бола товарни продукци.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

КПСС ЦК хьежар «1986—1987 дешара шера къхьегамхой политически экономически образовани вІашгІехьаккхарх долча» дешага.

ТІаийнача социм тІа белгалдоаннч ше дерда декъараш оттадар. уж кхоачашдара юкъе халкъа, хІара къхьегача коллектива творчески потенциал юкъеъхьар мохк социально - экономически дегІабалабелгіа сихдара, общественни бахара ерриге оагІонаш эргаЙха тоэяра эгара хьалха эца хьал тІадар. КПСС XXVII съезда из стратегически установка кхоачашъеча динка доархІам болаш да политически экономически деша.

Парте XXVII съездо оттадьча декъараша КПСС чуречи арахьарчеи политика акгуальни дешашара, уж практически кхоачашдара формаиыдареи методашдареи коммунистий, халкъа дуккхача наьха безам лаккбер.

Кердача дешара шера кертера декъар хиле дІаотт хІаъарча маркисческо - ленинскаи учлана напрагІьдьина доиха хІама шоаш дола партийни съезда решеени юоарта Іомаелга вІашгІехьдаккхар. Цеикэнтара терках тІабахийта беза мохк чура дегІабоалабарен ядерни замалахъа дунен арене отташ долча къьлий башкалоний хъатъьеьа съездо нерда вІашгІеха рашгіен выводаштеп.

Съезда лардера идеин Іомаяра совегеи наха новкъосташ да доагІа творчески, дегІабоаІа хьехам, хІама хьдеча кулгалдара бола ниЙса хьехам хилдарх гарра марксизм - ленинизм Іомаяра, паччахьалхеен общественни доал дара гІулакхашта, мехка хулаш йолча демократически процессаита юкъе хьегамхоша кхы а доккхагІа дакъа доацача хьинар айдара, боахам цар кхетаме рационални делабара, эффективни биэза низ ДІалуш болх бара.

ДоархІаме да дешар безаме, предметни хургдолаш, ашгІарий къьхьегамеи общественни гІулакхаш, цар образованеста боарам, социални опыт йиззза теркал а еш вІашгІехьданкхар. Парте оттадь новаторски гІулакхаш Іомадеа деза хІама хьдара, творчески атмосфере, захара дерригача агІонаш дешай къьхьеъха хьаштдоаш дагабоадара кІийлен тІа, къхьегача коллективаша, бІарчъача общество ларбеллаш ерриге практически декъаращта хадданза-бувзам болаш, ДешабагІарий дешарара безам бохабеча, цох бовла тІеэца йолаеш формализмах, схоластикаи абстрактностаи майгара хьдъа хила деза.

КПСС ЦК-ас совэий республикаи Комитетий ЦК-ан, парте крайкомаш, обкомаш, окружкомаш, горкомаш, райкомаш, коххьанара парторгзачишеи деказарийла кий 1986—1987 дешара шера юоаи ханихьа кийчо елга а лаккача организационни идейно - теоретически боарамаш йІаЬхьога а Іалашде.

Дешара ерриге формаш мохк социально - экономически дегІабоагІнйта сихдара пробламаш Іомаяра Іаарзаа ьйнад. Политически деша система кертера дешара курс хила еза.

«Мохк социально - экономически дегІаухьлга сихдар КПСС стратегически никъ ба» яхар. Цига хила еза пар-тен XXVII съездо оттадь декъараш кхоачашдера шоаеп тийша йола кертера (Ьаотташ гойташ: боахам делабара механизмаш экономикана довал делгеи эргадьякха товар. форсированни Інзмастехнически прогресса эца ъьлаш ъьдар. къхьегама инициатива мамогта дегІабоадаър. социальни ийбато чІоагІъар. социалистически демократех халкъа ше шийна довал дареи кердача лагІа тІа довлар.

Советски общество дегІаахара актуальни дешаш дуьа да деза СССР-о социализма мехкашца массе оагІорахьа кхьана къхьегама кердача декъараиден тарониашеп. воржарашка йолча партей опыт-ташеи пайда эцарца айхха дувзаш, дунен тІа хІаиз оттача хьала, прогрессан реакционен юкъерча кхъосама наьхъеи перспективаЙи проблемашца дувзаш.

Къхьегамхой экономически образование системе халкъа боахама тайп-тайнарча доакъой специфика терпам а беш «Производства, интенсификаци» яха курс дифференцированни Іомаеаца вІашгІехьданкха.

Хьалхара заняти «Шийтталагіа пятилетка мохк социально - экономически дегІабоагІача овлангара хувнаман дара пятидесна я» ядача тем-магІа е могаю.

Нийса лаьрхІаз, 1986—1987 дешара перой колдективаЙ башкалоношеи дешабоагІарий производственни общественни балхага хьежа дешара формаш харжара партийни организацешта боаю дуьта.

Партийни организацеш, пропагаидисташ декъарийла ба XXVII съездо, КПСС ЦК июньски (1986 ш.) Пленумо оттадь декъараш практически ихоачашдара, шера планаш декъараиди ихоачашдара, къхьегама оасарлеп продукце дикали лакъъяра, боахам делабара керда методаш юкъейолаяра тІехь латтача ньовсама дешар дувза. Дешар хила деза дешабагІарашта керттерча производственни фондех пайда эцара; материально-бийдалеп доагІо къьлатеча энергетически ресурсаЙ ихом бара, къхьегамаи производствен вІашгІехьйохкахилга тоадара, коллективаЙ бригадаЙ, участкаЙ, цехаЙ, фермаЙ болх хоарасетия кІийлен тІа оргабаккхара хьакъъеха хьадда йола предложенеш ъьтгаеш а ихоачашдера, цар тІадилача гІулакхдара отношеи хуиццаз.

Партийни комитетанга могадаьд Іомадеи дола дешаш ЙоарІта тахкара дешабагІарийй дешарца безам болийта хоша бола, халкъара теоре айхха бувзам хулга Іалашдара кхы а дикагІйола формаши методаши хдданза техаЙ бола кийчбена пропагандисташа лекторашеи, Іилманхойн художественни интеллигенце викалаши юкъеозарал совгІа, ХУЧІ съезда решенеш дІайоэнйтара партийни, советски, боахама органий, профсоюзни комсомольски комитетий кулгалхой юкъеоза а.

Пропагандистанщеп дешар вІашгІехьдоаннхараЩеп семинараш, информацеинн вІашгІехьтараш де. КПСС XXVII съезда установка тІаэ ца хьдогІаш партен паччахьалхеенон хІанз кхоачашдеча эггара керттерча дешай хьанхьаэара эшап бола доСам царна бала, методически справочникашеп статистически материалашеп тІалашбе тІадилад.

КПСС ЦК пропаганда Отдела, экономически Отдела, КПСС ЦК-ага политически просвещене Ерригсозиним Цієнна тІадилад дешара пІвнаши программамаш, методически материалаш, учебникаш, дешараи гойтарен пособеш кийчден арадахеп.

Министерстваши ведомстваши, боахамен профсоюзнаи органаи декъарийла я йоагІаш болча отраслей производстваи специфика, эгралогический хьалапка колдективаЙ дикагІйола опыт, хьадда долга декъараш пъьхьэна тІатохараш хан-хаННаэка типовой программамата кюъедалъа.

Политиздата тІадилад «В. И. Ленина социализм хьалъэраХ», «Мохк социально-экономически дегІаухьлга сихдар ерригача партедерригача халкъа декхар дарЙяха сборникаш, «ДегІаухьлга сихдара стратеги» яха деша-ра пособи арахеца; агропромиздата, профиздата, «Экономика» яхача издательствена экономически образование системана эша дешара пособеш арахеца.

«Коммунист», «Партийная жизнь». «Политическое самообразование», «Агитатор» сий журналаш тІа. Балмаи производственно - массовни журналаш тІа, центральни партийни газеташ тІа Іомаеи болча курсей теоретически методически хьакъъеха материалаш хан-хаННаэка ара-яха оттадаьд.

КПСС ЦК пропаганда Отделаи Экономически отделаи, союзни республикаЙ Компартей ЦК-аита, парте крайкомаита, обкомаита, окружкомаита, горкомаита, райкомаита, юхьбанцара парторгганизацешта могадаьд КПСС XXVII съезда решенеиха хьежа 1986 шера 1 декабрь-ІаІнхоачаш политически экономически деШара системе да ІдахоэргаяхкхаРа предложенеш кийчье я 1987 шера 1 январь-ІаІнхоачаш политически экономически деШара системе да ІдахоэргаяхкхаРа предложенеш кийчье я. Дешар ъьхьэна тІа ювца а. Дешар ъьхьэна эгарра пайдане, заман уйлаца оттаеш хьаштдоаш ешараитеп ва йоагІарра формаш методаш оттаяра, КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленум динанагІ тІехьагІа марксистско - ленински образование дакъе хьалайна дерриге дика мел дар вІашгІехьтара беррига тІадилад тІабахийта.

Динза дарцоаашп лаьрхІад хьатІадоагІаеча делара шерах дешар вІашгІехьдаккхара долча хІанзача, хулакхий экспериментаЩа апробацеи яра, политически экономически образование, къхьегамаоцта хІетаи бІалъа, вежкарашха йолча партей опыт Іомаяра системе хулз перспективни структуриш хувцамаш къхьегара пайда эцилга.

ВИЗИТ ДІАХЬОШ Я

13 августа Москвера Ташкенте дІаэахар Судан Республика премьер - министр С. аль-Махди. Вай мехка вена ва из Советски правительстваС хьийка официальни визитагІа.

Аэродроме из нанъэвоакхаш хилар КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель Н. И. Рыжков, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, СССР Министрий Советаи Председателя хьалхара заместитель Н. В. Талызин, къхьбола официальни нах.

* * *

Цу дийнахь я Ташкенте Узбекски ССР Лакхенаярча Совета Президиуме къамаЙ хилар, из деи хьашлага йоьзийтар республика экономики культурей ІдІахо а дегІаЙоалаера планаш.

(ТАСС).

УЗБЕКИСТАНА ХЬАША

ТАШКЕНТ, 14 августа. (ТАСС). Тахан Судан Республика Премьер - Министр С. аль-Махди Узбекистан дІахо йовзаш хилар.

Ташкенте хьашшо венок йиллар Вовзаш воацача салтечун каш тІа, города белгала моттигашна хьежар.

Цу дийнахь а Самарканде ваха хилар Судана правительстваца керте латтар.

г. ГРОЗНЕ ЗАВОДСКОЙИ, ОКТЯБРЬСКИЙ, СТАРОПРОМЫСЛОВСКИЙ РАЙОННИ ХАЛКЪА СУДИЙ ХАЛКЪА СУДАХОЙЛА БОЛЧА КАНДИДАТАШТА РЕГИСТРАЦИ ЯРАХ БОЛА

ХОАМ

«РСФСР районни (городской) халкъа судаш харжарах» долча РСФСР Закона 38 статьяна хьежка Заводскойи, Октябрьскиэ, Старопромысловски районни халкъа судаш харжарах болча хоржамий комиссеша, къхьегача коллективаша хьадда-ъуденнача халкъа судахойла бахийта кандидаташ оттабарах долча собранеи протоколашеи йоагІаш йолча хоржамий округаша гІолла йоаш харжийта ъьша хилдарх кандидаташа еннача заявленешеп а хьежа, халкъа судахойла бахийтара кандидатала дІаэбаьб:

Заводской района халкъа суда № 1 болча хоржамий округе гІолла **БОРИСОВА Нина Цивольевна**, 1949 шера яьй, эрсе я, КПСС член, лаккера юридически образованеи йоаш, Старопромысловски района халкъа суда халкъа судаэо болаш болх беш я, кандидатала оттаяй СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически заводе болхлой техническаи бюллетень гІулакхерча наьхеи коллективо;

Октябрьски районни халкъа суда № 4 болча хоржамий округе гІолла **АСУХАНОВ Ваха Алиевич**, 1944 шера ваьв, нохчо эа, парте вап, лаккера юридически образованеи йоаш, «Чечнефтестройматериалы» яхача объединене вокхагІйола юрисконсульт волаш болх беш ва, кандидатала оттаяш Грозненски электроремонтни заводеи бІаргаш дайгарй Ерригсозиним общества дешарахьера юридически образованеи йоаш, Старопромысловски района халкъа суда халкъа судаэо болаш болх беш я, кандидатала оттаяш «Грозснефть» объединене бурув деттача балхий Старопромысловски управленеи болхлой, инженерно-технически болхлой гІулакхерча наьхеи коллективно.

ХРОНИКА

Цхьайтталагіча пятилетка планаш кхоачашъера резервааш оарцагІйоахачеи, экономически социальни мохк дегІакхувлача планировани ечея толамаш дахаеча планови органий болхдой группана Ерригсозиним Совета Президиума совгІаташ денза.

СовгІаташ деппачарна юкъе я «За трудовое отличие» яха медаль енна **Попова Валентина Николаевна** — Нохч - ГІалгІай АССР Госплана йоккхагІйола экономист.

ПАРТГРУППАШКА–ОТЧЕТАШ ХОРЖАМАШИ

ТЕХЬА ТОХАБЕННАБ

Дисциплинеи порядоки ЮоагІьгора гІо дердолда иаьнъаш леха, нахада гага а буьлдаш майрра. Новаторски гІулаьхкаш чакхдаха деза, наьхатацца болх белга, хІара саго мердалар тІаша ца лоьлга дІадаьхка. Оюрократизмаи хьаьнала кхъьбаргІа наха лоьш ца ихларан ницъ бехка беза коммунисташца, ахлар гІоьчеи доклад ше еш Суэнненски района Кирова цІераГІа колхоза № 1 йолча шуриЙ-товарищ ферма партгрупорга Лагьиров Ахьмада.

Цхьаьнга хІама ца хувцаш, къаьнарча Іаьдалаг1а болх я беш, де ниш яц из дерриг. ХІаранаар шийлаор ИІаолоналдела деза, хувца еза шиЙ психологи, самалаш, балха стилан методаши. ТІаккха мара нхаьа ниш иг кердача лакхаленашка.

Хьаьга мишта лаьт из гІулакх Кирова цІераГІа колхоз? Доккхал де ниш йолаш дац ухгахара гІулакхаш. ЦхьаДолча хьоьхкамаи колхечиеро кхочушдайдела а из доарххІаьлаш керттерча цхьаннех — хьаЙбай продукци алсамъяккхарах. Соахкарчун а кІеззаГІа кІезаг ферме йоаккхаш йола шура. Шу доладелча денз пачча-хьалкхенга из ехаЙ 628 тОнн совгІа, хІаьта лаганГІа чуяла кхаш хиннад 742 тонн гаррга я. ПланагІа 28.9 сом хила деъача хІара центнер динхэрга дІадода 71,2 сом. Цун бахьанех юг а, Ваьхаьнан Дайнйар коммунисташа. Доаркъар Іаьлашдара лерттІа йоаккхо яьлш соихха колхозе. Эсала дІадолаьъ1 ЮоагІьгора а. Цудухьа соахка гурахьа а ух бІаьсти а кхьча тоьхкамишнара иЙдаьд цар из. ХІаьта хетаргтаьхьа ухь шера а цхаЙ кота тІа ца дахкана тарлу из гІулакх.

— Доаккде арадалъача доаханах кхаЬт сона, дог лаз хьаьлъа хІама йоаццар делаца хьайбеч, — аьлар ше къамаьл деш коммунисте, дояркас, НГІАССР Лакхехьарча Совета депутата Таздиева Зайнаи. —Йоъьл оттар хоорхІаме бахьан да, бакъда, кІезига дац вайх вояйх, цу дакъе боазама кулгалхоех а специалистех а тайна дар а. Шийлаор иЙ кеъх хьатІаюга беза хІаранне. Шу тра доахано кІезига ялара кІезиГІа — хІара Іаттагара юъьберча лаьрхІача ялх колоргаем йоаьх ухгаза. Цул совгІа, паччахьалхенга дІалуш йоа шура а дуиъагІа хана шоллагІа сортагІа мара хилац. Бахьан малагІа ца дуй?

Цкъа-дале, лерттІа вІашТелхьабакка магаш кулгалхошта фермаи болх. ШоолагІдале, дефицит хиннай шура луттача кисех, лаьраиах. Наташа санна из ма эиша Іалашдеш даларе 1-ча сортагІа дІаяла йиш хургьлар шура. ТІакхетаргтаР наьха алаш, тІакхха совбаргбар балхазара наьха безам.

Докладчина а къамаьл дьяча коммунисташа из долаЗаш дийцар бохь лерттІа дІабахьара эша хьалаш доаг-гІача тайнара шоьшта Іалаш ца дарах. Ферме яц душе войш, санпрослукникаш. Царна юкъе дикагІбарех доарххІаь да хІаЬклехьа хІара кхоабача Іаттагара 2 эзар килограмм гаррга шура яьхка доаркъаш Галаева Тоти. Рыбалко Мария, кхьбараш. Царга хьежа вонхар а къаьстаера 7 тонн гаррга шура ІІаьлла езаш партийин собрани ныЙ, гига дийца деша малагІаш дІ, ферма болх хьалаш тоабара дьяь фуд. Дийцинзар гаррга муГІараш шерзаза шоолг дьяьх хьаьс, хІаьта аьлча ццьа гаг хьайцаьнга цар КПСС членалла е члена кандидательа. Дінза дисачох, ийнйдеинарга кхочамбошаларех, ишшта хьал ферме оттаГІа бехке барех дувцар а, самокритичнО шоЙ балха мах бар а дика да. Бакъда, тахана нарча собранера а ма хьежаш, бохь тоабара оарцаГІа бовла безар лаггрупорга комМунисташ. Из цар хиннаьха дакдаларе гІулакхаш хьаьга бесса хургдар.

Р. АШУЕВ.

ДИКАЧА НАХАХ

БРИГАДИР

Дмитрагіарія шу да Назрановски трикотажни фабрике Дзарасов Хадизете болх бу. Хаьнга диллачи йоккха юкъ из из. Цхьабакъда, ерригача пайдне хІаьзе цун цІи дІаойзай. Хьинарга къаьхьегаш, бакъа-дика толамаш доазаш, ялъа хьаьга ца латташ хилларца дьяннад цун сий коллектнае...

Атта хиЙнбакъ Хадизета вазаро ннкъ. Сийлаъь-бокккача Дайнекхе тІем тІа вийра де, тІехьаГІа йоккха юкъ ялалеъка кхелхар нена. Уклан доал эшиш цІаГІа дисар ворхІ бер. Эггара хьалха из балха йоде комбайнера гІончалла. Хіьта цул тІехьаГІа шу дьяьна комбайнер йолаш къаьхьега йолалу. «Назрановскийе совхозе Пьяьлъеьскиий - Юртарча шоллагІче отделене 12 шера болх бинэ Дзарасовас.

1957 шера хІирнй йоІ Хадизет мьяре кеда гІаллеГІнуруга Калоев Хаматанага. 1973 шера кхачалаш шоллагІча отделене свеклаш хІаьева звеньевой йолаш къаьхьег Дзарасовас.

Цу шера Назрановски трикотажни фабрике балха йоагІа из. Цу хене духха бар бовзаш, лоалаза бахьан фабрикера механикрий. Цар чІоагІа — механикаш, наладчикаш, самокритичнн къамаьл хилар отчетни собране, бакъда, дош аьнна а хьоХкадинзар шоаш мел партийин собранн ныЙ, цига дийца деша малагІаш дІ, ферма болх хьалаш тоабара дьяь фуд. Дийцинзар гаррга муГІараш шерзаза шоолг дьяьх хьаьс, хІаьта аьлча цхьа гаг хьайцаьнга цар КПСС членалла е члена кандидательа. Дінза дисачох, ийнйдеинарга кхочамбошаларех, ишшта хьал ферме оттаГІа бехке барех дувцар а, самокритичнО шоЙ балха мах бар а дика да. Бакъда, тахана нарча собранера а ма хьежаш, бохь тоабара оарцаГІа бовла безар лаггрупорга комМунисташ. Из цар хиннаьха дакдаларе гІулакхаш хьаьга бесса хургдар.

Р. АШУЕВ.

КХОАНА–СССР ФЕГАРЧА ФЛОТА ДИ

МАССАНАХЬА ДЕНАЛЕ...

Тіом болабеннача хьалхарча дийннаьхе а цунна юкъе дакъа лаца воллану Майтак. Кіьча хьалхарчаца цхьаьна ех деш хуьп из Фастове бомбаш етта хьаьтіаха фашистски бомбардировщикаш юхатохаш. МоастагІча Кнежна гаргагІертера, цигара аэродром дІаяккха езаш оттхьал. Хіьта Ворошиловградски авиацнонни училище Батайске дІайохийт, цигарча из санна йолча учнлищех дІа е тох.

Майтак а волв цига дІа. Цу училище вова цунча ше санна летчик - инструктор волга Маресьев Алексей Петровнч, Борис Полевойс шнй «Бокъонца волча сагІ йоаь повесть» ярача книжка тІа вуьца Маресьев. Цунца дотгагІап дувзалу Иван Павловнча, тахханалца из цІена хьа а дехь, вІаши письмош язду, дІа-юха хъозшагІе ух, курорте баьс цхьана сапоІ, цхьана сурташ доахийт.

Маресьевца цхьана фашисташа дувзала тІом беш хуп Майтак Иван Павловнч. Ше къаьстта — кнйнъаьш — шнйтта летчнкех - инструкторех латтача группана юкъевода из.

Ишшта дІадолаьу Иван Павловча фронтовой вехар.

— Со вьча а хьалкхийнача а Кнрвой Рогерча аэродроме латтар тхо, — яхаь дувз цо.— Тахан санна дагадоаргІа сона тІом болабеннача хьалхарча шерча 12-ча августа дар из. Духха гаьна йовщаш уллача Устиновска яхача юрта сецача гитлеровцаша бомбаш чуятта аьнна задани елар тхона. Капитан Буянов эскадрнльа командир а волаш из задани ккоачашъе дехь хиларг тхо боад кхоьалучуна хана. Доагрча цистернаш тІайола автоколонна, замнтками, кхьюбола летчнка кІоачан а болеш фашистски эскара дохкка дакъа хиннадар цу юрта чуденар. Оаха бомбаш чуетта йолайиче, тхона а гуш йоккха цІи ьлар. Уж хнннаьр йохаль тоабаш цІеначарна. Тхона духьала дов доладнр франдша — зенитхан еттар, герз нкнйтар тха цхьан самолета. Цкъаторе вар цун летчик Хьажнйй кхаЙ тІа Іойоссайпр цо шнй йоагІа самолет. Тховех дІакъастта летчик Цкатов лоаш хилар тхо. Цу аьнаталке къаьстта майра летаР Маресьев Алексей. Нийса еттаГІора цо чуяхуьа бомбаш. Цу нахьалгІа дика ка яьлер тхе — гитлеровцаша е лаьрхІа йоккха операци йохаль хиннаер оаха. Хьаьта оаха ва аьнаталке фронтовой газета тІе а йийцар.

Из операци дика чакхъьяхарах Майтак юкъе волча эскадрилъя командира Буянова на Ленина орден іу.

Цул тІехьаГІа сентябрь бетта цхьаьхьанахьа авиатакке хул Майтак Маресьевца цхьана. Городе Запорожьеьа юхеш дар из. Дделаш догІа дер. Сигале бІаьдийразвр. Самолета кабина на чура дІаяккхаяча инзткъа мара хІама бІаргегацар. Немецки эскара кхаьа группе Днепра хъатІа а ена, Николполь города чуйолаш леттар. ТІехьатетта ишш йолаш дакдар атака из чура. Вич летчнк дов дІадолайдар. Фашистаи цІеношка чулелга болабелар. Цаі шоллагІча тІехьа лотвелар В ишшта. Царех кхоа енгайнар Маресьева, 2 — Майтака.

Цига тІом а бан, шолй аэродроме юхабоаГІаш Днепра деъхаболаш боахка немецкин гІаьрхой Біаргагу Майтака, Маресьевца, цар новвкъостаига. Из дохкха экхар да, хънгаЙа хьупа а луш, хнп дехьадала гІерт из. Цунга я танкаш, йохкнй топаш, автоколоннаш. Полка комадовенга дІадуш цар шоашта бІаргадайнар. Вай бомбардировщикаша тІа е уъе, бомбаш йнйтте, йохаю неемецки операци.

Тіехьъра задани денал доаш кхоачашъгара / Майтака Цічча Седька орден іу.

1942 шера январь бетта Майтак командование приказаГІа фронтера тІехьашка воанях, летчнкаш ІомабЬе воахйт. Янаерера апрагага хъачалца йолча юкъаГІа цо Іомаву 43 летчик, юхахийчку — 108. Ува берригаш а истребителаш бе. Ишшта Іаьтта-хІаьта 1942 шера из 1943 ш. апрель беттага кхьачалца. Цул тІехьаГІа хІанзарча Ю. А. Гагарина цІеграГІа тІемера-рецІарча Академи дешъхьожмаку. Летчнкаш Іомабеш, царна политически кхетам дуьх боккха болх барах 1943 шера июль бетта Кремле ССРС Лакхенарча Совета Президиума Председателя Михаил Иванович Калинина ше Цічча Седькъа шоллагІа орден іу Иван Павловича.

Сийлаъь - боккача Дайменах тІем тІа майрен денателлатарах кхьі цхьаЙта медаль а аннай Майтака. Цо советски фронта эша бІухой дика пайдаоаГІаш летчнкаш уллга йолаш Іомабаь хилара белгало я, уж мовстагІчоа майра латаш хилар. Царех дукхахенга Дахьен дешаш ду Загьш тІейна ССРС Дахь бе Советски Союза Турпал яха еза цІи енна Лещенко, Еремкин, кхьбараш.

Майтака аннай Даймехка тІема хьалхарча стелена орден а, 1953 шера Советски Союзе эггара хьалхарчоа цунна елар хьалхарча класса летчик яха цІи. Из хиннаь вежарашта дечна мехкашка летчнкаш Іомабара новвкъостап деш а.

Ше коммунист хиларах тарра Иван Павловича лакха лоатта тево ленчнски парте чІена сий дола цІи. Цо бохьех патриотически кхетам а ду хьаЙаккуча тІевьенна. Цун дергига вахар Дахьенна цІена ГІулакх дезе да. ХьаЙакхуьча тІевьенна бохкха хьокхам а бе.

Ю. ЧАХИЕВ.

СУРТА ТІА: И. П. Майтак.

МИКРОХИРУРГЕ ОАЗ МЕТТАОТТАЮ

Екъача къаьнарга а оаза лакашта а дарба деш вай мехка иерра найда эц микрохирургех.

Хоза йлин оалаш яр ккалсар. Цнъаза тайна, юкаш, лакклуш, цкъаза кІоаррга лохлийн кьайлайоьлаш яр цун оаз. Хача дар массехн дІ хьоаха из цунна. Ахьмадил деча хана дукха гІалье нІаза са сага яр санна цун оаз талхарах тешш.

Хіьта из сона бІаргайра академика Николай Преображение кулгалдеча Цхьоалагіча московски медицински институте дерге, къамарга, мерзка хуьлуш, аьзаш дарий клинике. Илдиалархо йолча уг ккалсаса цу дийнахьа операци е еаш яр. Сона из мугъьбелар ва хьахила. Къамарга лакаш микрохирургически операци е еаш дар. Из йора саз эохатеттатас.

Гулакх довзийта клинна отделене заведующи йолча хирурга Ишина Ирхназ лоацца дуьц сона. Хьалхагіа цо хьаделп анатомически атлас. Къамарга шозза чурга оагІув бІаргагу сурта тІа.

— Гой хьона аІаши уллув бода ши хьаеса, е царех салаш ма хилара, оаза хьоасий. Нормагіа хилча, аІхъа вІашагІкхеташ хила деза ун. Цкъаза мнъха кортилг мисс ел мара боаца пийге хьмаспо дехкам отт, — аьлар доктора массехн оагІув хьа а йийле, кердa сурт хьакхоьк. Цох «иллиалархой шоь» аьл. Къамарл дукха де деаш профессех йолча молагІча а сага хила йиш йолаш ба из.

...Цамогаш йола саг операционне я. Цуна тхаьнна мяха тох — лазар ца хилийта, анастезин ю. Хирургически стола тІа хьаГІаюо операционни микроскоп. Шторан юхеп, баьдерю хул пІа. Оккулярша іогІа а йийрзе, хирурга чоалхане оптина бохк бе йолайолийт. Микроскопа чура враййнска сервал зіи йийлаяча багара къамарга яхоач. Цунна тІиерзаяь я объектина а. Дика гуш я массехн квадратни миллиметр йоза операци е еза мОттиг. Оаза хьоасашна дола дестам ма дарра хьатуглдоадал, Хирурга бе бохкл мерзаннарш моарраЙнлг. Инструмент вІалла дІа ца хьоаш санна хеташ мелланх ца дІатІаьхьу — чоагІга лоралуш хила весса. Пхоалнгган цунна гонахьарча дулхаштен цхьа миллиметра дакъалг юкъ хурголлаш дІатІабехьа бова моарраЙнлг. Ишина Ирнас лестам бага-в-лаше, вІашка тоІабу моарраЙнлг, шоднлг хъоалу, тІаккха лестам хьакъаст. Буьзамаш мяттаха ца хьоаш пхоа долучча дус. Операни чакъьяр. Цхьа минуташ мара йІаьхьалнзар из.

Борис САМОЙЛОВ, (АПН).

Лоархіаме объект хьалъеча

Г-43-107 яха комплекс хьалъеча кхачар духьа В. И. Ленина цІеграГІа Грозненски механикаша чанхдохкача заводи проходной хьалхашка вІашагІкхнйтар тха рейдови группа. Балха ди дІадолаьи дала массехн минот мара йиСелнар. Цудухьа эгтара хьалха къаьхьегама дисциплинагара дІадолаьдала сурт хьакхоьк. Цох «иллиалархой шоь» аьл. Къамарл дукха де деаш профессех йолча молагІча а сага хила йиш йолаш ба из.

...Цамогаш йола саг операционне я. Цуна тхаьнна мяха тох — лазар ца хилийта, анастезин ю. Хирургически стола тІа хьаГІаюо операционни микроскоп. Шторан юхеп, баьдерю хул пІа. Оккулярша іогІа а йийрзе, хирурга чоалхане оптина бохк бе йолайолийт. Микроскопа чура враййнска сервал зіи йийлаяча багара къамарга яхоач. Цунна тІиерзаяь я объектина а. Дика гуш я массехн квадратни миллиметр йоза операци е еза мОттиг. Оаза хьоасашна дола дестам ма дарра хьатуглдоадал, Хирурга бе бохкл мерзаннарш моарраЙнлг. Инструмент вІалла дІа ца хьоаш санна хеташ мелланх ца дІатІаьхьу — чоагІга лоралуш хила весса. Пхоалнгган цунна гонахьарча дулхаштен цхьа миллиметра дакъалг юкъ хурголлаш дІатІабехьа бова моарраЙнлг. Ишина Ирнас лестам бага-в-лаше, вІашка тоІабу моарраЙнлг, шоднлг хъоалу, тІаккха лестам хьакъаст. Буьзамаш мяттаха ца хьоаш долучча дус. Операни чакъьяр. Цхьа минуташ мара йІаьхьалнзар из.

Борис САМОЙЛОВ, (АПН).

«Грозненгро» чуйоагІача ТЭЦ-3 химически цехе лаборанта йолаш болх бен я Костоева Мадина. Хіанчул ца шу хьола Грозненски № 1 йола профессионально-технически училище чаех а яьккха балха ера из ухгаза. Ше теоретически Іомадьяр йоагІагІа довза а гІертап, тІагІертга яьюсам лоатта-баьта Мадина доацлца хьона дика нараерзайпр лаборантка говзал. КарагІдьяннаочех кхоачам а ца бен, тІа-ламаш йолча Мадинас сихха говзал. Цудухьа хІана йиъ-лагІча разряда лаборантка я из. Цнй балхах тІеддина кхет

Хьалхалаттарий опыт — массанена

ДУККАГIА, ДАРЕГIА, ДИКАГIА

Пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкара цхьаьтталарIга пятилетка планаш кхоачашъяьш. Грозненски районо Ленина цIерагIча колхозо. ДIа ца луш тIайисай 1061 тонн цуьрг 157 тонн дудхи.

Ишта халача хьале колхоз-ниийсьеннача хана дIадахача шера февраль бетта председателалле хорж Арбиев Саналк Алиевич. Парчийни профсоюзни организаценнца, керттерча специалисташа дага а вахьна, по терIам тIабохийр доакъара бала цIогаIIъергIойла гIулакха.

Арбиева кхетадора: ялата а доакъара а культураш хъувжъаярга хьежжа мара шортта тайп-тайнара доакъар вийче шиъ механизаторий аьттув баргбоагIата. Цу гIулакха эггара вийсаIIа бола вижъ лох. Вьаьстан балхан дIадолалалалеъьа бригадни подрядагIа кхъьагергдола кхо мехотрад вIашагIIойлл. Царна кулгалде оттабу йохка балха опыт йола специалисташ.

Хин дехкаш да колхоза дудхагIола кхаш. Къьастера бонкка терIам тIабохийт мехотряяша цар тIа люперна, хьакIеш, вIашагIIъбаьш кеми горохи, кхы тайпа хьана доакъар луш йола культураш дуккагIа хьалхъеъьа. Хьыта цу декхарех дина лоарIхабу колхозхой. Дина долаш хьайбаш Iангара Дахара шортта йол колхоз доакъара свенлаш, ча вийчу цар.

Колхоза правлене оарцагIйоал шурийна пайдана доацча доаханна когаметта динадарзаш дIаоттадара. Кхыча областашкара йиша доолладаца цIечен Iаьржа боарIхачен племенной шинарех хьалхъебу дукха шура луш бола 300 етт.

Колхоза правлене партийни профсоюзни организацеша къьастера бонкка терам тIабохийт кхъьагагача сагфактора доарIхам лаххбара. Механизаторашта, доарнашта, скотникашта юкъе цIерга социалистически соревнованеш гIулакхаш къьастерга тIера йола условеш тIаэш. Уж IIайбоайит колхозхоша. Занон а хинна дIаотт пхе дийтахьа, итт дийтахьа лаьа балхий итогаш еггара. Хьата яхье хьинаре къьастерагаш материалиъа а моралъно а болгалбоах. Йоахло хо колхозхой шоай доалахьа долча хьайбаьта доакъар дагара.

Цу дерригача дикача гIулакхаша лаккбу механизаторий доярай, хьакхарг ледареий, скотникий, специалистий бехкгокхам. чоаIIъно кхъьагага дисциплина, колхоз масее а отрасленка хьалхулийт къьастерга тIера йола коллектинваш.

Кхаш леладеча мехотряда шоай хаинаха чуэц хьалкхель культураш, толам кхоачашъно алаги доакъари дакхараа планаш, интенсивни технологи юкъе а йоалеш, гурахьа дIадуьв ка бола ялат, доакъара культураш.

ЦIьхьица толамаш даха болалду хьайбаш леладераш а. 1984 шераца нийсйина 22 процент дуккагIа хул колхозе Iаттагара яьккха тура, иштта дуккагIа хул скотникаша

Москва — Грозный яхача маршрутагIа лоацца посада пассажираша, ишта цу посада тIа болх беча машинаньъхьоша чоаIIа лоарIхаш сийдеш я проводница Садулаева Барет. Массаза а ший декхараш, цIенеза диъзеи, кхоачашдеш, пассажираша товш Имерзои йолаш хиларах цхьа санна дуккхаза ачах премеш, маьхера совгIаташ тийнал цуьнга. Хьата Барета яьха дарIалаш итташ да.

СУРТА ТIА: проводница Б. Садулаева.

С. КАНСИМОВА сурт.

дальнкхд дудх а. Ьттуьв боал пачхьалкхенга из дохнара план кхоачашъе. Хьалхарчи цераша пайдана дказеи ахазеи иезигагIа хул колхоза хинна зе а. Ишта шоай балхех бIубенна а боллаш, дика чакIдоаних колхозхоша 1985 шу.

КПСС ЦК майсин (1982 ш.) апрельсин (1985 ш.) Пленумий а КПСС XXVII съезда а решенеша дIа ма дехкара хьайбай боахам дегIабоагIлга сихдара, мехка Кхачан программа кхоачашъеча шурен дулхи дуккагIа дакхкара чакхъяьхь еаш яр кхы тайна мероприяташ а. Царех керттерчарех цаI — доахани хьакхарчи леларча хила дезарашш 63 долаш. Соахка цу юкъа хиннараша нийсйина уж 61 процент дуккагIа да. Цхьа центнер лукхагIа да. Цхьа центнер молоко 2990 кг, цаI — 3000, бакъа хьоар — 760 тонн кийчде а цул совгIа шелъяллалца хIара дийнахьа 110 — 120 тонн моцI доакъар доаханна лоаттаде а дезаш ба хьалха дийнахьа 110 — 120 тонн моцI доакъар доаханна лоаттаде а дезаш ба

КЕРДА МАРКАШ

Советий мехка берий йоахкО елга цаччахьлийчен гIулакх а хинна латт Хlара ю Октябра кераrIдаьнначу лоархlамеча хlамаех дал да.

«Дунен хозне бераша дургIи вай» яха экспозицин оттавлI инженера В. Новикова. Маркаш ца коллекцин хургьа сентябрь беттa Днепропетровскерча Ерригтехнологин филателистийчеран клубе стаяне. Дунен хlалхьашта юкъерча машара шера хеташ я из выставка. Цига маркаш меттаца дувц кьона ца Советски Республика хьажа car йоацар диса бераш-миштa кIалхардалхар, царна деша а шоай исколлам боззийта а хьалаш миштa хьаккеллад, пионерски лагерашех хьалъеш цар унаchIенои пахадIам йоакхо еш, шиг эстара IаламгIойлча граждански мел терко яьа.

Бераште дагалаттар, берий уIлаш хьахьокхаш я Гроznерча кьонача филателистий коллекци. Цих а тIилай цох «Ираз» — деррига дагечаш! аьша. ЧIоагIа хоза хеташ хьекнар цунга вай республикера бераш.

Машар, Доттаг!а! — уж деннан данн дувц вай бераша. Маштарах лаьца дух-ха лаьцна пайха ткъосаш хоаттаза а, тIекхаччаш, кIоарга ер гIерт уж, цар кхетабу тIемо бахьа хьекнар. Цудухьа шоай деррига хIана дац, аьина, дола сурташ машарах доттаг!алах лъыйа да цяр.

Хlаьта вай лакхечьа юкъара выставко кхы а дог гIоздоакхкарца бергбеш.

П. МИНАЕВ.

Юртара этюд.
Х.-Б. ИСРАИЛОВА сурт.

ЛОАМИЙ, ЛЕГЕНДАЙ, ГIАЛАЙ МОХК

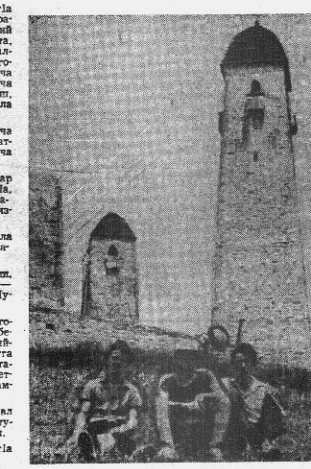

ТIема-Гуржий пашъа тIа хьаттаосолаенна ядача лоаман зIогалаштта, автобусий моторашца цена таташта, уэгIаш доагIача Тийрка талгIешта юхатоха магап горо́д Гроznерча № 56 йолча юкъерча школа 9 классерча пионерхоша доаха иллеш, цар гIозьлъина екаш йола оазаш.

Гобаьнкха хьагуш долча хоаача Iаламо пепбаха хlаттараш деш ба № 39 йолча школера дешархой.

Юхьера а тхо тIаххьаьар Тийрка диллача тIаь тIа, хьалъьежежача лакхача лоаман тIа кIайча тIоцца яздаьл «Iарамхи», аьина.

Лоаман пашъа тIа гIоллаа лаккхуш, лаккхуш хьаттIадолх тхо.

— КIоарга ораш, аьлеш, аккап гургдар укказа?

гIайгIане хетт Дунеев Мусас.

Хьакъа ха яллалехь, автобуса норах араьхежача бераша, тар дог тохаллолиташ, бIаргатуш дар кIоарга Iоа хIай бисача пашъа тIа-килг в, текхарг санна сетташ хьувзаш доагIача Iарамхин оаслIг а.

Автобусастанара яралоал тхо, тхоашца фола хIама чуйоалла тIорингаш ги долх.

Лоаман пашъа такнига тIа доьл!

— Да дика хилда хьа, Жайрахь!

— Хьажал, хьажал гIалаш!

Лоаман босешка яда Жайрахь чIожера ах Iолеiча гIалаш, юрташ. Iодолача Iарам-хина тIех а даьле, лоаман пашъа тIа-дукха доацача дукъа тIа а даьле, Лаьжг яхача юрта юхе гIолла гIалаш йолчаьа тIадолалу тхо. Дахачун, хинна-чун мотт сеца тешаш санна, байнача бIаргаштта тарадолча норех гIолла. Хьакъа туристий станце методиста Бибулатова Махьмада Тамаре тIахьокхар а болаш повараша Шамаева Ирас, Дмитрова Леонас, Садаева Элисас, еррига шоай кулинарин говзал сарцарIьяяхча чам болаш кIайчдир даар.

ХьатIаэттар эттара хьалха поамашка оаха йоакхкаш йолча, седнъзашца ега лоаман шийла бийса.

Тахан шоашта дайнар а хеар а дувш бераша деш дола пашъа нагнагахьа маца тхьахазийтар, уэгIаш а сихдена а доагIача лоаман хиво.

Шоллагlча дийнахьа тхо долх Аьрзе. Уьхаза тхона дагадехар: «Ший бовхьашца

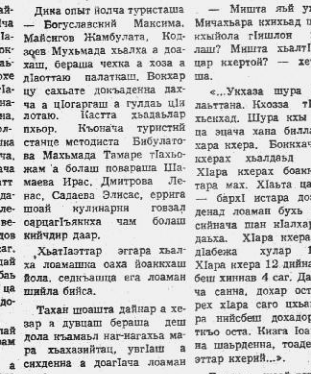

ца мо шийлача Iододача хьона йисте юлл оаха тхоай базови лагерь.

Дика опыт йолча туристаша — Богуславский Максима, Майсягов Жамбулата, Колдзев Мухьмада хьалха а доахаш, бераша чехка а хоза а дIаоттаю палаткаш. Воххар цу сахьате докъаденна лаьча а цIогарташ а гуллаь цIа лотаю. Кастта хьалъалар нохьо. Къона а туристий станце методиста Бибулатова Махьмада Тамаре тIахьокхар а болаш повараша Шамаева Ирас, Дмитрова Леонас, Садаева Элисас, еррига шоай кулинарин говзал сарцарIьяяхча чам болаш кIайчдир даар.

ХьатIаэттар эттара хьалха поамашка оаха йоакхкаш йолча, седнъзашца ега лоаман шийла бийса.

Тахан шоашта дайнар а хеар а дувш бераша деш дола пашъа нагнагахьа маца тхьахазийтар, уэгIаш а сихдена а доагIача лоаман хиво.

Шоллагlча дийнахьа тхо долх Аьрзе. Уьхаза тхона дагадехар: «Ший бовхьашца

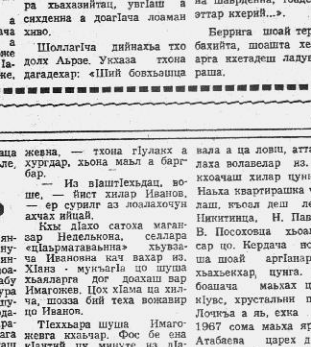

сигналехь хьалкхийтар куп дола кхертIой ялIеш» яха поэта деша.

— Мишта яьй уж наха? Мичахьара кхиxьад цар тIой, кхыйола гIишлон материаллан? Мишта хьалтIадьхьад цар кхертIой? — хетт бераша.

«...Уьхаза шура молаьлл лаьттана. Кхозза тIера дIакъенхьад. Шура кхы цо Iочу па энача хана биллад хьалхара нхера. Боихкача бархIа-кхерах хьалдаьл сайнан. Хlара нхерах боахкхар ю-гара мах. Хlыта цар дозал — бархI нтарца дозал. Уж денад лоаман бухь болчара, сийнача пан кIалхара хьалдаьха. Хlара нхера бахьан дIабежка хулар 12 уст... Хlара нхера 12 дийнахьа тоабеш хинна 4 сат. Дахчах дир-ча санна, дохар остан. Цаперех хlара сиго цхьацца ухьера нийсбеш дохадора ткъотIъо оста. Кхага Iоакъа санна шаьрдена, тоаденна дIаэттар кхерий...».

Беррига шоай теркам тIабахийта, шоашта хезар кIоарга ихетадеш ладугIар бераша.

— Малашб уж яьраш?

— Мишта малашб? ГIалгIай-кх.

Беррига мехка бовзан хиннаб гIалаш еш бола гIалгIай говзачаш. Цаперх масехине мара цIи йовзаш яц. Жайрахь чIоже гIалаш еш хиннаб: Льянов Деца, Ахриев Дута, Цуров Хабзе, дукха кхыбарш. Хlыта ухаза — Аьрзе цIихеза хинна Янд — цунгара дIадоладеннад Янданакъхан тайпа. Цунах лаьца дувц, лакхе вай хьодьача, Пулькин Ивана эрсий меттала дакъхача къаьнарча гIалгIай кIалеш.

— ГIалдаш е хоша гонза хилар кхераме хlама хиннад йоах.

— Хьажал, гой шоана ший лаккхала яьттIа йола цхьа гIалаш. Вай ханарча цементаш макхазза юхаметтаоттаяь я из. Цхьа ха ма яьллинге, кIайкхаяь. Хlыта ераш, бIаь шерашка хьалха шоаш лъча тайпана ца йохаш латташ я.

Цхьайнда гIалгIай ч а далье, цунга хьож тхо.

КIаьдделна а бIаргадайна-чо, дайзачо гIаддинг а лагере юхадерз тхо.

Саррахьа йоагача цIера гонахьа хайше, цхьацца-пишша дувцаш дагIа тхо. Инцдургйоацча минуташ!

Шоллагlча дийнахьа тхо хул Шоане, Тlаьрше, Жайрахье, Фелхане, алыпийски дакъенашна. Элгагашна, малха кашамашка, гIалашна хьон. Хала а минска а бахаб вай дай!

Тхона диндургlай, йоагача цIера юхеда гIаш Борисенко Костяс, Гапаев Руслана дийна хоза хIамаш. Уьхаза оаха даькхкача итт дийнахьа Жайрахь чIоже бахача нахана тха хинна бесаме вIашагIихетараш, цига тхона хеза легендаш, бIаргадайна хоза Iалам, оаха салаьха йоаман цIена фо, кхыдар.

Iадика хийла хьа, Жайрахь! Iа тхона бенна яхетам, Iаламо шоай цIаккха биц-лургбан тхона! ТIехьа тIабоагIача хана а наст-наста вIашагIдетталаргда вай!

Д. ХОЖАЕВ,
кIоначу турнстий республикански станце методист.

СУРТА ТIА: хоза латт вай даьй гIалаш.

Э. МУРДАЛОВА сурт.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТДИ

С. М. Кирова цIеркIа Культуран салаIарен парк. 6.00. «УнахьцIено» яха адар дезарий кнуб. 6.00. Волк беш я интранн. шоколл. 10.00. «Дена яьлл яра гIоллаь» яха радиопонцерт. 12.00. Ловвзаш — винторий-нан. 12.00. «Шай эадьк» яха пахматта шкуд. 20.00. Дискотека. 20.30. Хроникально-документальни фильмаш.

Бальцара театр. 18.00. Нежай.Юрта районе хорташнарча художественни самодеятельността коллективий «Даьхенах. Ленинах. партех» яхлн доаз оаха» яха концерт. 20.00. Театра а кино а бовзаш — болча ерриттийца, РСФСР заслуженни артистаца М. Караченцев-ца ленинскн комсомола пIеграгча театрга артистаца В. Бенецкнм творчески вIашагIихетар.

В. И. Ленина цIеркIа культура Дворец. 10.00. «Луч» яха кинодезарий клуб. 17.00. Сеанс ветоша яхле радиопонцерт. 19.00. «ВIашагIихетар» яха дискотека.

Н. Крупсканй цIеркIа культура Дворец. 18.00. «Кулинарно» яха клуб. 18.30. Каргийча салаIара сайре.

Химнний культура Цlа. 10.00. Спортивни ловаррш. 11.00. «Вай ахкнн навыкашна гIоллаь лелар». Затейнни волча хьа-шаIгIа вахар. 11.45. «ДОСААФ — патриотий школа» яха темати-чески кинофотар.

«Красный молот» культура Цlа. 17.30. «Кьонаьс бехне ю вытирилнах» яха беседа. Тематически кинофотар.

«Пролетбтаз» цIеркIа культура Цlа. 10.00. «Росинка» яха серий кинотеатр. 11.15. «Ахна, 86» яха бераша асфальта тIа сурт диллера конкурс. 19.30. Кагирхой салаIара сайре.

Просвещене болхлой Цlа. 17.00. «Шенана» яхача клуба заседани.

М. Горьне цIеркIа культура Цlа. 10.30. «СайгалгIа» яха серий кинотеатр. 12.00. «Даганскабатала ГАН бокъонаш — уж хьа бо, хьонаш» яха ловарий утреннк. 20.00. Дунен халъашта хьажарча темаех лекцеш ешнаш. Волча лентораца вIашагIихетар.

«Динамо» яха стадноп. 10.00. Спортивни площадкаш пионерски лагерийн яIгача атлети, ках йоаг бейгI клубий городской спартакнада.

КIНРАНДИ

Театрални майда. 18.00. Болх беш я антрацкционаш. Ловвзарш — винторинаш.

«Ортехника» яхача объедкнене культура Цlа. «Тхога дена кьежаш да бераш» яха бергбеш ешнаш. Волам цIаккха биц-лургбан тхона! ТIехьа тIабоагIача хана а наст-наста вIашагIдетталаргда вай!